

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w osobie:

Sędziego SO Renaty Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Daria Mazerant

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku **P. Z.**

z udziałem **M. N. (1)**

o wydanie orzeczenia w trybie art.111 § 1 kodeksu wyborczego

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. ustalić, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

SSO Renata Lech

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P. Z. we wniosku złożonym w dniu 10 października 2018 roku w trybie art. 111 § 1 kodeksu wyborczego domagał się:

1. zakazania uczestnikowi postępowania M. N. (1) rozpowszechniania nieprawdziwych informacji dotyczących wnioskodawcy jakoby wnioskodawca P. Z., za wszelką cenę poprzez donosy i zawiadomienia do Prokuratury, NIK-u, R. i innych instytucji kontrolujących robił wszystko po to aby zdyskredytować uczestnika postępowania i destabilizować prace Urzędu Miasta i Gminy w P.;
2. przepadek materiału wyborczego w którym uczestnik postępowania M. N. (2) zamieścił nieprawdziwą informację na temat wnioskodawcy ;
3. nakazanie uczestnikowi postępowania M. N. (1) **sprostowania** nieprawdziwych informacji i **przeproszenia** wnioskodawcy za zamieszczenie nieprawdziwej informacji poprzez wydrukowanie czcionką nr 14, Times N. R. , kolor druku czarny na białym tle, bez żadnych komentarzy ze strony pozwanego egzemplarzy w formie i ilości takiej samej jak Biuletyn Wyborczy o następującej treści : „ Niniejszym informuje , że w (...) w artykule pt. (...) podałem nieprawdziwą informację jakoby pan P. Z. zawiadamiając instytucje kontrolne robił wszystko po to aby dyskredytować moją osobę i w celu destabilizacji prac (...). Za te nieprawdziwe informacje przepraszam pana P. Z.” i aby materiał ten był dostarczony do każdego domu , tak jak (...);
4. zobowiązanie uczestnika postępowania M. N. (1) do wpłacenia kwoty 5000 zł na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej w P.;

Jednocześnie wnioskodawca wnosił o obciążenie uczestnika postępowania kosztami postępowania .

(k.4-7)

Uczestnik postępowania M. N. (1) wnosił o oddalenie wniosku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca P. Z. oraz uczestnik M. N. (1) kandydują w wyborach samorządowych .

Wnioskodawca P. Z. kandyduje na radnego do Rady Miejskiej w P. z listy Komitetu Wyborczego Wyborców „Tak dla zmian”.

Uczestnik postępowania M. N. (1) kandyduje na burmistrza Miasta i Gminy P. z listy Komitetu Wyborczego Stowarzyszenia (...).

/ okoliczności niesporne/

Na terenie Gminy P. w związku z kampanią wyborczą zaczął być rozpowszechniany (...) redagowany przez uczestnika postępowania M. N. (1) .

/ okoliczności niesporne/

W ubiegłym tygodniu w Biuletynie Wyborczym redagowanym przez uczestnika postępowania M. N. (1) w artykule pt. (...) M. N. (1) zamieścił informację na temat wnioskodawcy: „ (...) P. Z. , który za wszelką cenę poprzez donosy i zawiadomienia do prokuratury, NIK-u, R. i innych instytucji kontrolujących, wszystko robił, by zdyskredytować moja osobę i destabilizować pracę w Urzędzie ” .

/dowód: Biuletyn Wyborczy Miasta i Gminy P. k. 9,10 v., okoliczności niesporne/

Od kilku lat wnioskodawca P. Z. prowadzi stronę internetową Jawny P. na której przedstawia informacje związane z działalnością przedborskiego samorządu.

Wnioskodawca P. Z. na przestrzeni ostatnich lat wielokrotnie informował R., NIK, (...) Urząd Wojewódzki, Prokuraturę o nieprawidłowościach związanych z działalnością przedborskiego samorządu.

W następstwie min. powyższych zawiadomień były przeprowadzane kontrole.

W wyniku kontroli Regionalna Izba Obrachunkowa w Ł. przekazała Ministrowi (...) i Finansów informację o nieprawidłowościach dotyczących przekazania danych mających znaczenie dla ustalenia oświatowej części subwencji ogólnej dla Miasta i Gminy P., przekazała także zawiadomienie do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych o możliwym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych poprzez udzielenie dotacji na rzecz Stowarzyszenia (...), na podstawie umowy z dnia 31 marca 2014 roku, po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, w którym naruszona została zasada uczciwej konkurencji, o której mowa w art.5 ust.3 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz w którym nieprawidłowo określono przedmiot konkursu, którym powinno być zadanie publiczne, z naruszeniem art.221 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych oraz przekazała zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Radomsku dotyczące kwestii związanych z nabyciem przez Gminę działki nr (...) w Gminie M. .

/dowód: informacja z Prokuratury o przedstawionych uczestnikowi postępowania zarzutach k.8, płyta CD z raportem NIK i R. k.14, dane identyfikacyjne kontroli NIK-u k.15, pismo Regionalnej Izby Obrachunkowej w Ł. k.16,17, zeznania wnioskodawcy, protokół rozprawy z dnia 11 października 2018r, zeznania uczestnika, protokół rozprawy z dnia 11 października 2018r.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów oraz okoliczności niespornych i przyznanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112), jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100 000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Sąd okręgowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w § 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym. Sąd może rozpoznać sprawę w przypadku usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, którzy o terminie rozprawy zostali prawidłowo powiadomieni. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza wraz z uzasadnieniem osobie zainteresowanej, o której mowa w § 1, i zobowiązanemu do wykonania postanowienia sądu.

Na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w ciągu 24 godzin zażalenie do sądu apelacyjnego, który rozpoznaje je w ciągu 24 godzin. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna i podlega ono natychmiastowemu wykonaniu.

Publikacja sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin następuje najpóźniej w ciągu 48 godzin, na koszt zobowiązanego. W orzeczeniu sąd wskazuje prasę w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe, w której nastąpić ma publikacja, oraz termin publikacji.

W razie odmowy lub niezamieszczenia sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin przez zobowiązanego w sposób określony w postanowieniu sądu, na wniosek zainteresowanego, zarządza opublikowanie sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin w trybie egzekucyjnym, na koszt zobowiązanego.

Zgodnie z treścią analizowanego przepisu ***materiały wyborcze muszą być formą agitacji wyborczej***. Jeżeli podane w nich zostaną informacje nieprawdziwe, odnoszące się do programu wyborczego bądź do osoby kandydata, mogące zdyskwalifikować go w oczach wyborców i temu służące, to takie zachowania wymagają ingerencji w trybie przepisów art. 111. W orzecznictwie podkreśla się w związku z tym, że: "należy w pierwszej kolejności odpowiedzieć na pytanie, czy w art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego chodzi tylko o materiały wyborcze w ujęciu art. 109 § 1 i 2 tego kodeksu, czyli pochodzące od komitetu wyborczego i przezeń sygnowane. Za odpowiedzią negatywną na tak postawione pytanie przemawia przede wszystkim wykładnia językowa przepisu art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego. Budowa zdaniowa przepisu świadczy o tym, że mogą tutaj wchodzić w grę materiały wyborcze w szczególności plakaty, ulotki i hasła (z uwagi na użycie sformułowania "w szczególności" katalog jest tylko przykładowy), a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej (brak katalogu choćby przykładowego, chodzi tylko o to, by była to forma agitacji wyborczej). W tym drugim wypadku nie musi więc chodzić o materiały pochodzące od komitetu wyborczego. Zaznaczenia wymaga również, iż z uwagi na użycie w omawianym przepisie sformułowania "również w prasie" obejmuje on swoim działaniem rozpowszechnianie materiałów wyborczych a także wypowiedzi lub innych form prowadzonej agitacji wyborczej zawierających nieprawdziwe informacje nie tylko w prasie również na innych polach komunikacji społecznej. Za przedstawionym wyżej rozumieniem przepisu art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego

przemawia nadto wykładnia celowościowa. Gdyby, bowiem w trybie wyborczym dopuszczalne było rozpoznawanie jedynie spraw dotyczących materiałów wyborczych wyraźnie oznaczonych przez komitety wyborcze, byłoby to swego rodzaju zachętą do łamania ustawy. Premiowane byłyby komitety, które celem uniknięcia rygorów odpowiedzialności wynikającej z szybkiego trybu wyborczego, do prowadzenia agitacji wyborczej posługiwały się podmiotami trzecimi, formalnie z nimi nie związanymi. Prowadziłyby to, z kolei do pozbawienia konkurentów możliwości skorzystania z szybkiej ochrony prawnej, co ma znaczenie w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybory i ciszę wyborczą, kiedy standardowe środki ochrony prawnej przewidziane w Kodeksie cywilnym byłyby nieskuteczne, właśnie z uwagi na ów krótki czas pozostający do dnia głosowania. Jeżeli zatem ratio legis przepisu art. 11 § 1 Kodeksu wyborczego polega na dążeniu do zapobieżenia zniekształceniu wyniku wyborów przez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji, zaprezentowana wyżej wykładnia w pełni koresponduje z tym postulatem" (post. SA w R. z 7.9.2013 r., I ACz 775/13, L.).

Oceniając kwestionowane wypowiedzi uczestnika postępowania, stwierdzić należy, iż dotyczą osoby kandydującej w wyborach na radnego do Rady Miejskiej w P. , zostały rozpowszechnione w czasie trwającej kampanii wyborczej, nawiązują do zgłoszenia przez wnioskodawcę swojej kandydatury w wyborach, a zatem mają charakter agitacji wyborczej.

Artykuł 111 § 1 Kodeksu wyborczego używa pojęcia informacji, nie określając jego treści. Ustalenie jej jest zaś ważne z dwóch powodów: braku jednej powszechnie aprobowanej definicji informacji, a także zapewnianej przez dotychczasowe ordynacje wyborcze ochrony przed rozpowszechnianiem nieprawdziwych faktów, a nie informacji. Zmiana terminologii dokonana przez ustawodawcę musiała być więc celowa. Chodziło o ukrócenie dyskusji w orzecznictwie na temat tego, czym różni się nieprawdziwy fakt, przed którego rozpowszechnianiem przyznana była ochrona od nieprawdziwej opinii, komentarza czy oceny, w przypadku których już ochrona w tzw. trybie przedwyborczym nie przysługiwała. Dla wielu definicji informacji wspólne jest to, że akcentują one dwa elementy. Po pierwsze informacje zawierają dane istotne w procesie komunikacji interpersonalnej, a po drugie ich celem jest wywołanie u odbiorcy określonych reakcji, powstanie określonych ocen itp. Znacznie węższy od tego ujęcia informacji zakres pojęciowy ma fakt – czyli "określony stan rzeczy, zdarzenie, to co zaszło lub zachodzi w rzeczywistości" (tak definiuje się fakt w orzecznictwie sądowym, zob. np. post. SA w B. z 10.11.2006 r., I ACz 872/06, OSA 2006, Nr 4, poz. 26).

Podkreślić natomiast należy, iż w powyższym trybie art. 111 Kodeksu wyborczego ***ochrona nie dotyczy "komentarzy i oceny przymiotów kandydata. Jeżeli takie komentarze i ocena naruszają dobra osobiste kandydata, to może on dochodzić ochrony na zasadach ogólnych"*** (zob. post. SA w K. z 7.11.2002 r., I ACz 1956/02, OSA 2003, Nr 10, poz. 47. Podkreśla się także w orzecznictwie i Sąd w niniejszej sprawie podziela powyższe poglądy, iż „hipoteza art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego nie obejmuje ocen, nawet niesprawiedliwych" (post. SO w Krakowie z 20.10.2014 r., IX GNs 1/14, L.). W tym kontekście należy zwrócić uwagę na stanowisko ETPCz, który w swojej praktyce dokonał rozróżnienia pomiędzy twierdzeniami dotyczącymi faktów a sądami o charakterze ocennym. Podczas gdy istnienie faktów może zostać dowiedzione, prawdziwość ocen nie podlega udowodnieniu. W przypadku gdy stwierdzenie jest oceną wyrażaną przez daną osobę, współmierność ingerencji może zależeć od tego, czy istnieją wystarczające podstawy faktyczne dla takiego twierdzenia, ponieważ nawet twierdzenie ocenne bez istnienia dla niego wystarczających podstaw faktycznych może być przesadne (zob. wyr. z 24.2.1997 r., skarga Nr (...), D. H. i G. v. Belgia, Raporty 1997-I, s. 236 oraz F. v. Słowacja, skarga Nr (...), (...) 2001-VIII). "W szczególności najważniejszy jest jeden czynnik odróżniający wypowiedź prawdziwą od sądu ocennego. Istnienie faktów można wykazać, podczas gdy prawdziwość ocen nie nadaje się do udowodnienia. Wymóg udowodnienia zgodności ich z prawdą nie da się zrealizować i narusza swobodę opinii będącą fundamentalnym elementem prawa zagwarantowanego w art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Jednak, nawet jeśli wypowiedź jest sądem ocennym, można rozważać, czy doszło do naruszenia, jeśli istnieją fakty pozwalające na kwestionowanie sądów ocennych, a sąd ocenny może przekraczać dopuszczalne granice, jeśli brak jest podstaw faktycznych na ich poparcie" (wyr. z 19.5.2005 r. T. v. Turcja, skarga Nr (...), (...) 2001-II - (Patrz Kodeks Wyborczy Komentarz do art. 111 – Legalis)

Przepis art. 111 Kodeksu ma bowiem na celu ochronę opinii publicznej przed rozpowszechnianiem informacji nieprawdziwych, a więc ma na względzie przede wszystkim dobro publiczne. Właśnie na podstawie faktów bowiem, a nie wyrażanych ocen, wyborcy powinni wyrobić sobie własne zdanie, które zaowocuje określoną decyzją w akcie głosowania" (M. G., Kampania wyborcza. Zagadnienia wybrane, P. W.. 2012, Nr 5)

Szczególne środki ochrony przewidziane w prawie wyborczym mogą być zastosowane jednak tylko do wypowiedzi, które zawierają informację, a zatem podlegają weryfikacji w kategorii prawdy i fałszu. Wypowiedzi będące opiniami, przypuszczeniami i ocenami, a więc mające charakter wartościujący nie podlegają takiej weryfikacji. W konsekwencji ochrona nie dotyczy komentarzy i oceny przymiotów kandydata. Jeżeli takie komentarze i ocena naruszają dobra osobiste kandydata, to może on dochodzić ochrony na zasadach ogólnych (por. postanowienie SA w Katowicach z 7.11.2002 r., I ACZ 1956/02, OSA 2003, Nr 10, poz. 47).

W sprawie rozpoznawanej w tzw. trybie wyborczym Sąd bada wyłącznie kwestię prawdziwości informacji i danych związanych z kampanią wyborczą. Artykuł 111 kodeksu wyborczego przyznaje zainteresowanemu jedynie roszczenie o sprostowanie informacji nieprawdziwych, zatem opisowych, dających się w dacie orzekania zweryfikować według kryterium prawda-fałsz. Zakres postępowania jest znacznie węższy niż w przypadku spraw o naruszenie dóbr osobistych, nie uwzględnia się bowiem całokształtu zagadnień związanych z naruszeniem dobra osobistego przez podanie informacji prawdziwej ze względu na kontekst, rodzaj użytych sformułowań oraz sfery życia człowieka, której dotyczy wypowiedź.

W toku niniejszego postępowania niesporną okolicznością był fakt, iż wnioskodawca wielokrotnie składał zawiadomienia do Regionalnej Izby Obrachunkowej, Najwyższej Izby Kontroli, (...) Urzędu Wojewódzkiego, oraz Prokuratury a dotyczące nieprawidłowości związanych z działalnością przedborskiego samorządu.

Należy jednakże podkreślić, iż żądanie wniosku dotyczy nie powyższej prawdziwej także wg wnioskodawcy informacji, lecz zawartej w powyższej wypowiedzi oceny intencji i motywów jego działania. Wobec takiego sprecyzowania wniosku, należy uznać, iż sformułowane przez wnioskodawcę żądanie zawiera w istocie żądanie ochrony jego dóbr osobistych. Także w uzasadnieniu wniosku wnioskodawca wskazał bowiem, iż w kwestionowanej publikacji uczestnik będący jej autorem przypisuje mu złe intencje, do których to ocen nie ma podstaw.

W ocenie Sądu, wypowiedzi o treści : „ (...) P. Z., który za wszelką cenę poprzez donosy i zawiadomienia do prokuratury, NIK-u, R. i innych instytucji kontrolujących, wszystko robił, by zdyskredytować moja osobę i destabilizować pracę w Urzędzie ” **zawierają elementy ocenne, wartościujące, niesprawdzalne pod kątem prawdy i fałszu. Są opiniami uczestnika o zachowaniu wnioskodawcy, jego motywacji w podejmowaniu działań i jego intencjach towarzyszących działaniom polegającym na informowaniu R., NIK, (...) Urzędu Wojewódzkiego, Prokuratury o nieprawidłowościach związanych z działalnością przedborskiego samorządu.**

Wobec powyższego nie podlegają one ocenie Sądu w toku postępowania prowadzonego w trybie art. 111 Kodeksu wyborczego. Wypowiedzi będące opiniami, przypuszczeniami i ocenami, a więc mające charakter wartościujący nie podlegają bowiem takiej weryfikacji. Jeżeli powyższe opinie zawarte w kwestionowanej wypowiedzi, w ocenie wnioskodawcy, naruszają jego dobra osobiste, to może on dochodzić ochrony na zasadach ogólnych w trybie procesu o naruszenie dóbr osobistych.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił wniosek jako niezasadny.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 1 k.p.c.

SSO Renata Lech